

gende Værdier kom Enkeltmand til gode, men sørgede for, at Samfundet kunde faa sin Part. Det er, som det ærede Medlem for Københavns 4de Valgkreds sagde: Alt Fremskridt, der bliver gjort ved nye Baner, nye Havne, nye Opfindelser, alle nyskabte Værdier, det bliver straks kapitaliseret, og det bliver straks belaaet saa stærkt som muligt og solgt til Udlandet. Hvis vi som Nation tog vor første Ret deraf, vilde den Stigning, den høje Pantsætning og høje Gæld ikke kunne finde Sted. Da nu det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borghjerg) sagde, at det ærede Medlem for Københavns 4de Valgkreds (Birck) havde været inde paa noget rigtigt, men at det, han sagde, duede alligevel ikke, naar han ikke var Socialdemokrat, saa lyttede jeg efter; hvad det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds sagde. Jeg er enig med ham i, at det kapitalistiske Samfund, som det *nu* er, er daarligt, forfærdelig daarligt. Trods alle Fremskridt, som Videnskab og Opfindsomhed have gjort, er Fattigdommen dog nu større end nogen Sinde og Kampen for Brødet haardere end nogen Sinde før. Hvor er det egentlig muligt efter al den Udvikling og Opfindsomhed, der er fremkommen paa Teknikkens, Kunstens og Videnskabens Omraade? Vi have ogsaa det Særsyn, at Formuerne samle sig stærkere og stærkere sammen paa enkelte Hænder. Jeg ser derfor lidt skeptisk ikke alene paa dansk Samfundsliv, men paa al Udvikling for Tiden. Ovre i Amerika samle enkelte Mænd Milliarder af Dollars, Mænd som Rockefeller, Pierpont Morgan og andre. Naar en saadan Mand bliver vred i Hu, siger han til en Mægler eller Agent: Sælgt for en Milliard Obligationer eller Papirer i „Standard Oil“, i Jernbane- eller Skibsaktier eller andet! Naar disse saa flyde ud over Børsen, gaar han hjem med Guld i Lommen, men den Forstyrrelse, det volder, gør, at der opstaar Fallit, Ruin og Selvmord. Dette finder den civiliserede Verden er en dejlig Styrelse. Det er en Vrangside af Tilværelsen, som alvorlige Mennesker maa tænke alvorligt over og søge at modarbejde, hvis de ville bekæmpe Fattigdommen. Vi kunne nok give sociale Love om det ene og det andet, men det hjælper ikke stort, saa længe Petroleumskilder og alle andre Kilder til Rigdom, som Samfundet skulde have Nytte af, flyde over i Enkeltmands Lomme, blive til udelukkende Fordel for Enkeltmand, der saa laver Monopol paa dem og brandskatter Verden, idet han samler Milliarder derved. Disse Folk ere

til saa stor Skade for Samfundet, at vi her i Danmark ikke kunne raade Bod derpaa. Men vi ere nødt til først at se det, for at vi siden kunne tage Sigte paa de rette Midler. Men naar nu det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds sagde: I skulle blive Socialdemokrater, saa er det hele klappet og klart! saa tænkte jeg ved mig selv: Nu vil du faa at høre en Skildring af, hvorledes Samfundet da skal ordnes. For kunde man ved at blive Socialdemokrat udvirke en Lindring i disse Forhold, saa melder jeg mig til Tjeneste. Navnet gør jo ikke noget til Sagen. Selv om jeg vilde finde, at der var lidt for megen Tvang og Disciplin overfor Mænd af min Kaliber, vilde jeg alligevel bøje mig, hvis der var Lægedom at finde. Jeg tænkte mig, altsaa, at nu skulde vi høre en Udvikling af noget af det skønneste, en Udvikling af den socialistiske Stat, saaledes som den vilde forme sig, naar Fattigdom og sligt forsvandt. Det ærede Medlem var ogsaa højt oppe med, at der var Skønhed at finde i den socialistiske Stat, men jeg tænkte ved mig selv: Hvad mon det ærede Medlem vil anbefale? Hvad blev det saa til? Kooperative Foreninger, Andelsforeninger have vi andre jo allerede begyndt paa, men jeg ved ikke, hvad de Herrer have gjort i den Retning. Tænker man paa Margarinefabrikken i Svendborg f. Eks.? Eller er det Ølbryggeriet? Jeg finder ikke, at der er noget ondt deri, og jeg ønsker dem Held og Lykke til saadanne Foretagender; men naar de ikke ere naaede til andet end det, saa forbavses jeg over den Fremtid, det ærede Medlem bød paa. Det, de Herrer have gjort med Hensyn til kooperative Foreninger, er ikke saa forfærdelig meget, jeg synes nærmest, at de have spillet fallit paa dette Punkt. De burde have kunnet lave Andels-Smedefabrikker, Andels-Tømmerier og -Snedkerier, som de kunde pege paa og sige: Her have vi oprettet noget, hvor Mester og Svend faa Andelsløn ligesom Landmændene! Men intet saadant have de gjort. De have lavet nogle Aktieselskaber, nogle Aviser og laant Pengene dertil, og det til ret høje Renter, hos de Kapitalister, som de bekæmpe. Og de have tilmed forholdsvis gjort deres Sager daarligt. Er det det, man kalder Socialisme, saa ser jeg ikke, hvad Gavn den skulde gøre. Der blev henpeget paa Andelselskaberne, men de kunne jo slet ikke sammenlignes med socialistiske Foretagender, de ere jo ikke socialistiske! Men selv om Socialdemokratiet kan faa nogle